

Wymagania edukacyjne na poszczególne oceny

Język polski

Klasy VI

Wymagania ogólne:

Ocena niedostateczna:

- poziom umiejętności i wiadomości objętych wymaganiami edukacyjnymi klasy szóstej uniemożliwia osiągnięcie celów polonistycznych;
- uczeń nie potrafi wykonać zadań o niewielkim poziomie trudności.

Ocena dopuszczająca:

- poziom umiejętności i wiadomości objętych wymaganiami edukacyjnymi klasy szóstej umożliwia osiągnięcie celów polonistycznych;
- uczeń potrafi wykonać zadania teoretyczne i praktyczne o niewielkim poziomie trudności.

Ocena dostateczna:

- poziom zdobytych umiejętności i wiadomości objętych wymaganiami edukacyjnymi klasy szóstej pozwala na rozwijanie kompetencji ujętych w programie i wynikających z podstawy programowej;
- uczeń wykonuje zadania teoretyczne i praktyczne o średnim poziomie trudności.

Ocena dobra:

- uczeń poprawnie stosuje wiadomości i umiejętności ujęte w programie nauczania i wynikające z podstawy programowej;
- uczeń rozwiązuje samodzielnie typowe zadania teoretyczne i praktyczne.

Ocena bardzo dobra:

- uczeń sprawnie posługuje się zdobytymi wiadomościami i umiejętnościami;
- uczeń rozwiązuje samodzielnie problemy teoretyczne i praktyczne ujęte w programie nauczania i wynikające z podstawy programowej;
- uczeń potrafi zastosować poznaną wiedzę do rozwiązywania zadań i problemów w nowych sytuacjach.

Ocena celująca:

- uczeń biegłe posługuje się zdobytymi wiadomościami i umiejętnościami w rozwiązywaniu problemów teoretycznych i praktycznych objętych programem nauczania i wynikających z podstawy programowej;
- uczeń proponuje rozwiązania nietypowe - jest twórczy, rozwija własne uzdolnienia.

Wymagania szczegółowe:

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który nie spełnia wymagań kryterialnych na ocenę dopuszczającą.

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:

- skupia uwagę na prostych wypowiedziach innych osób, rozumie polecenia nauczyciela, wypowiedzi innych uczniów;
- rozumie ogólny sens czytanych i słuchanych utworów;
- wskazuje najważniejsze informacje w wysłuchanym lub przeczytanym tekście, zwłaszcza w jego warstwie dosłownej i wyrażone wprost;
- identyfikuje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi w prostych tekstach literackich oraz typowych sytuacjach znanych uczniowi z doświadczenia i obserwacji;
- rozpoznaje proste intencje nadawcy;
- rozumie dosłowne znaczenie wyrazów w wypowiedzi;
- wyciąga wnioski z przesłanek zawartych w tekście, w tym rozpoznaje w nim prawdę lub fałsz;
- dostrzega etyczny wymiar języka (prawdę, kłamstwo, przemilczanie informacji, brutalizację wypowiedzi);
- samodzielnie lub z niewielką pomocą nauczyciela wskazuje części składowe wypowiedzi (tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie) i posługuje się akapitami;
- rozumie mechanizmy oddziaływania reklam na odbiorcę;
- stara się czytać teksty płynnie i poprawnie pod względem artykulacyjnym, wyróżnia pauzą koniec wypowiedzenia;
- odróżnia elementy fantastyczne od realistycznych w baśniach, legendach, mitach, bajkach, opowiadaniach, powieściach;
- określa najważniejsze elementy świata przedstawionego w utworze epickim, takie jak: czas, miejsce, bohaterowie, zdarzenia;

- wyodrębnia w utworze epickim wydarzenia układające się w wątki;
- omawia akcję;
- relacjonuje treść tekstu, ustala kolejność zdarzeń;
- wskazuje rodzaje literackie;
- wyjaśnia pojęcia: związek frazeologiczny, wyrazy neutralne, wyrazy nacechowane emocjonalnie;
- wskazuje podmiot liryczny, adresata utworu, narratora;
- wskazuje różnice pomiędzy charakterystyką a opisem postaci;
- rozpoznaje przenośnię, anaforę, porównanie, epitet, wyraz dźwiękonaśladowczy, uosobienie, ożywienie, zdrobnienia, zgrubienia;
- wyodrębnia film, program informacyjny, program rozrywkowy, spektakl teatralny spośród innych przekazów i tekstów kultury;
- odczytuje informacje z plakatu teatralnego;
- odróżnia sytuację oficjalną od nieoficjalnej i potrafi odpowiednio do sytuacji komunikacyjnej skierować prośbę, pytanie, odmowę, wyjaśnienie, zaproszenie, instrukcję, gratulacje, życzenia, przekonać, zachęcić, przestrzec;
- mówi na temat, opowiada o obserwowanych zdarzeniach, akcji książki, filmu;
- wygłasza tekst utworu z pamięci (teksty poetyckie, fragmenty prozy);
- tworzy proste wypowiedzi oraz notatki na podany temat;
- rozpoznaje następujące użytkowe formy wypowiedzi: życzenia, ogłoszenie, instrukcję, przepis, zaproszenie;
- wyjaśnia pojęcia: teza, argumenty;
- rozpoznaje zdanie pojedyncze i zdanie złożone;
- odróżnia utwory pisane wierszem i prozą;
- rozpoznaje na znanych z lekcji tekstach mit, bajkę, przypowieść, legendę i nowelę, podaje z pomocą nauczyciela ich główne cechy;
- zna pojęcia: wers, zwrotka, rym, refren, rytm;
- odnajduje żądane hasła w odpowiednich słownikach;
- nawiązuje i podtrzymuje kontakt werbalny z innymi uczniami i nauczycielem, stosuje się do podstawowych reguł grzecznościowych właściwych podczas rozmowy z osobą dorosłą i rówieśnikiem;
- odróżnia sytuację oficjalną od nieoficjalnej i potrafi odpowiednio do typowej sytuacji komunikacyjnej skierować prośbę, pytanie, odmowę, wyjaśnienie, zaproszenie;
- formułuje proste pytania i udziela prostych odpowiedzi pod względem konstrukcyjnym, stosuje wyrazy o znaczeniu dosłownym;

- zna i próbuje stosować podstawowe zasady dotyczące pisowni wielką literą, pisowni ó–u, rz–ż, ch–h; pisowni ą, ę oraz om, on, em, en;
- stosuje odpowiednie znaki interpunkcyjne na końcu wypowiedzenia;
- zdefiniuje opowiadanie twórcze na podstawie mitu czy przypowieści;
- potrafi zredagować prostą formę charakterystyki, opisu przeżyć wewnętrznych, listu oficjalnego;
- potrafi zredagować kilkudzaniowe opowiadanie twórcze inspirowane baśnią, mitem, legendą lub przypowieścią.
- stara się, by wypowiedzi były czytelne;
- zna i rozpoznaje w wypowiedziach podstawowe części mowy (rzeczownik, czasownik, przymiotnik, przysłówek, liczebnik, zaimek, przyimek, spójnik);
- wyjaśnia pojęcia: czasowniki dokonane, czasowniki niedokonane, strona czynna, strona bierna, czasowniki przechodnie, czasowniki nieprzechodnie;
- wymienia rodzaje zaimków, podaje zasady używania dłuższych i krótszych form zaimków.

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania kryterialne na ocenę dopuszczającą oraz:

- słucha innych, uczestniczy w rozmowie oraz innych sytuacjach komunikacyjnych (zadaje pytania, odpowiada, instruuje, gratuluje, zaprasza, przeprasza);
- wybiera najważniejsze informacje z wysłuchanego tekstu, tworzy prostą notatkę w formie tabeli, schematu lub kilkudzaniowej wypowiedzi;
- określa temat utworu, powtarza swoimi słowami ogólny sens usłyszonej wypowiedzi, opowiada fabułę usłyszonej historii, zauważa metaforyczny charakter baśni, legendy, bajki, mitu;
- rozpoznaje proste intencje niewyrażone wprost;
- wyciąga wnioski z przesłanek zawartych w tekście, w tym rozpoznaje w nim prawdę lub fałsz;
- identyfikuje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi w omawianych w klasie tekstach literackich oraz sytuacjach znanych uczniowi z doświadczenia;
- określa temat i główną myśl tekstu, zwłaszcza na poziomie dosłownym;
- czyta teksty płynnie i poprawnie pod względem artykulacyjnym;
- w prostych tekstach oddziela fakty od opinii, wskazuje elementy perswazji;
- wskazuje części składowe wypowiedzi: tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie, posługuje się akapitami;

- rozpoznaje cechy życzeń, ogłoszenia, instrukcji, przepisu, zaproszenia;
- wybiera potrzebne informacje z instrukcji, tabeli, notatki, schematu;
- wskazuje przenośne znaczenie wyrazów w wypowiedzi;
- rozpoznaje typowe wypowiedzi informacyjne, literackie, reklamowe;
- potrafi żądane informacje w odpowiednich słownikach, encyklopedii, czasopismach, stronach internetowych;
- nazywa zabiegi stylistyczne w utworach literackich: apostrofa, powtórzenia, zdrobnienie, uosobienie, ożywienie, podmiot liryczny, (także zbiorowy), wyraz dźwiękonaśladowczy;
- dostrzega cechy wyróżniające teksty artystyczne (poetyckie i prozatorskie) i użytkowe;
- określa i nazywa elementy świata przedstawionego w utworze epickim;
- rozumie rolę osoby mówiącej w tekście (narrator), rozpoznaje narratora pierwszo i trzecioosobowego;
- wskazuje cechy mitu, bajki, przypowieści, legendy i noweli w utworze;
- zna pojęcia: gra aktorska, reżyser, adaptacja, ekranizacja, a także odmiany filmu;
- opowiada, streszcza przeczytane teksty, odczytuje sens omawianych utworów na poziomie metaforycznym;
- w typowych sytuacjach dostosowuje wypowiedź do adresata i sytuacji, świadomie
- dobiera różne typy wypowiedzi prostych i rozwiniętych, wypowiedzenia oznajmujące, pytające i rozkazujące;
- udziela odpowiedzi w formie zdań złożonych;
- wypowiada się w logicznie ze sobą połączonych zdaniach na tematy związane z codziennością, otaczającą rzeczywistością, lekturą, filmem itp.;
- opisuje obraz, ilustrację, plakat oraz przedmiot, miejsce, stosując słownictwo określające umiejscowienie w przestrzeni; krótko, ale w sposób uporządkowany opisuje postać, zwierzę, przedmiot itp.;
- dobiera wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne, z reguły stosuje poprawne związki wyrazowe;
- poprawnie zapisuje głoski miękkie, zna i najczęściej stosuje podstawowe zasady dotyczące pisowni ó–u, rz–ż, ch–h, pisowni nie z rzeczownikami, przymiotnikami, przysłówkami, liczebnikami i czasownikami, cząstki -by z czasownikami;
- odróżnia nazwy własne od pospolitych i potrafi zastosować odpowiednie zasady dotyczące pisowni wielką literą;
- zapisuje, uwzględniając większość niezbędnych elementów, e-mail, sprawozdanie, opowiadanie, list prywatny, wywiad, ramowy i szczegółowy plan wydarzeń, ogłoszenie, zaproszenie, życzenia i podziękowania;
- układa opowiadanie odtwórcze i twórcze, zachowując właściwą kolejność zdarzeń, wprowadza podstawowe elementy opisu świata przedstawionego;

- stosuje co najmniej trzy akapity jako znak logicznego wyodrębnienia fragmentów wypowiedzi (wstęp, rozwinięcie, zakończenie);
- na ogół zachowuje estetykę zapisu wypowiedzi;
- używa wypowiedzeń pojedynczych i złożonych;
- wykorzystuje zdrobnienia, wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne w tworzonym tekście, tworzy poprawne związki wyrazowe;
- rozpoznaje i odmienia typowe rzeczowniki, czasowniki, przymiotniki, liczebniki, zaimki; określa formę gramatyczną czasowników w różnych czasach, trybach; rozpoznaje na typowych przykładach typy liczebników; podaje przykłady zaimków i wyjaśnia ich funkcję; oddziela temat od końcówki w typowych wyrazach odmiennych; stopniuje przymiotniki i przysłówki; używa przyimków do określenia relacji czasowych i przestrzennych; poprawnie zapisuje czasowniki z cząstką –by; rozpoznaje formy nieosobowe czasownika (bezokolicznik, formy zakończone na -no, -to).

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania kryterialne na ocenę dostateczną oraz:

- wybiera potrzebne informacje z wysłuchanego tekstu, tworzy notatkę w formie tabeli, schematu, punktów, kilkuzdaniowej wypowiedzi;
- oddziela informacje ważne od drugorzędnych, fakt od opinii;
- odczytuje przerośny sens wysłuchanych utworów poetyckich i prozatorskich;
- rozpoznaje dosłowne i symboliczne intencje nadawcy;
- omawia temat i główną myśl na poziomie dosłownym, formułuje ogólne wnioski, próbuje omówić je na poziomie przerośnym;
- czyta teksty płynnie i poprawnie pod względem artykulacyjnym, stara się interpretować je głosowo;
- wskazuje części składowe wypowiedzi: tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie i rozumie ich funkcję, posługuje się akapitami;
- wybiera informacje z różnych źródeł, np. czasopism, stron internetowych;
- samodzielnie korzysta ze słowników: ortograficznego, wyrazów bliskoznacznych i poprawnej polszczyzny;
- odnajduje w omawianych tekstach apostrofy, powtórzenia, zdrobnienia, uosobienia, ożywienia, obrazy poetyckie, wyrazy dźwiękonaśladowcze i objaśnia ich znaczenie.
- wskazuje obrazy poetyckie w liryce i rozumie ich funkcję;
- wskazuje cechy wyróżniające teksty artystyczne (poetyckie i prozatorskie) oraz użytkowe;
- przytacza i parafrazuje morał bajki, odczytuje przesłanie utworu, np. przypowieści;
- używa pojęć: gra aktorska, reżyser, adaptacja, ekranizacja, kadr, ujęcie, a także zna odmiany filmu, wyodrębnia elementy dzieła filmowego, odróżnia różne gatunki filmowe;

- dostosowuje wypowiedź do adresata i sytuacji, świadomie w typowych sytuacjach dobiera różne rodzaje wypowiedzeń prostych i rozwiniętych, wypowiedzenia oznajmujące, pytające i rozkazujące, świadomie dobiera intonację zdaniową;
- wypowiada się logicznie i w sposób uporządkowany: opowiada zdarzenia w porządku chronologicznym, streszcza utwory fabularne, świadomie wykorzystuje wyrazy określające następstwo czasowe;
- poprawnie zapisuje głoski miękkie, zna i stosuje poznane zasady ortografii dotyczące pisowni ó–u, rz–ż, ch–h, nie z różnymi częściami mowy, -by z czasownikami i interpunkcji oraz potrafi je zastosować w sytuacjach nietypowych (np. wykorzystać wiedzę o wyrazach neutralnych i zdrobieniach);
- zapisuje, uwzględniając wszystkie niezbędne elementy, e-mail, sprawozdanie, opowiadanie, list prywatny, wywiad, ramowy i szczegółowy plan wydarzeń, ogłoszenie, zaproszenie, życzenia i podziękowania;
- dostrzega błędy ortograficzne i interpunkcyjne w tworzonej wypowiedzi i je poprawia;
- wzbogaca tworzony tekst na przykład zdrobzeniami, wyrazami ;
- bliskoznacznymi, przeciwstawnymi, związkami frazeologicznymi;
- zna i poprawnie stosuje wszystkie części mowy;
- wskazuje w zdaniu podmiot i orzeczenie;

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania kryterialne na ocenę dobrą oraz:

- samodzielnie i krytycznie wybiera różnorodne informacje z wysłuchanego tekstu, tworzy notatkę w formie dostosowanej do potrzeb (np. plan, tabela, schemat, kilkuzdaniowa wypowiedź);
- charakteryzuje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi w tekstach literackich oraz identyfikuje nadawcę i odbiorcę w sytuacjach znanych uczniowi z doświadczenia;
- przytacza i wyjaśnia informacje w tekście, wyszukuje w wypowiedzi informacje wyrażone pośrednio i wykorzystuje je w wypowiedzi na przykład opisującej lub oceniającej postać fikcyjną lub rzeczywistą;
- oddziela informacje ważne od drugorzędnych, fakty od opinii i wykorzystuje je w odczytywaniu znaczeń dosłownych i przenośnych, dokonuje selekcji materiału na podstawie faktów i opinii zawartych w tekście;
- szczegółowo omawia temat i główną myśl tekstu na poziomie dosłownym i przenośnym;
- czyta teksty płynnie i poprawnie pod względem artykulacyjnym, interpretuje je głosowo, zwracając uwagę na przykład na wyrażane emocje i interpunkcję;

- świadomie posługuje się akapitami w celu oddzielania od siebie poszczególnych zagadnień;
- płynnie oddziela fakty od opinii w dłuższych tekstach;
- odnajduje w utworze poetyckim apostrofy, powtórzenia, zdrobnienia, uosobienia, ożywienia, obrazy poetyckie, wyrazy dźwiękonaśladowcze, objaśnia ich funkcję i znaczenie przenośne;
- rozpoznaje autora, adresata i bohatera wiersza, nie utożsamiając ich ze sobą; wykorzystuje wiedzę na temat podmiotu lirycznego, adresata i bohatera wiersza do interpretacji utworu;
- charakteryzuje i ocenia bohaterów oraz ich postawy odnoszące się do różnych wartości, konfrontuje sytuację bohaterów z własnymi doświadczeniami i doświadczeniami innych bohaterów literackich;
- samodzielnie odczytuje sens utworów na poziomie dosłownym i przenośnym;
- rozpoczyna i podtrzymuje rozmowę na temat lektury czy dzieła filmowego;
- udziela wyczerpujących wypowiedzi poprawnych pod względem konstrukcyjnym i stylistycznym; komponuje poprawne pod względem ortograficznym, interpunkcyjnym, fleksyjnym, składniowym wypowiedzi o przejrzystej, logicznej kompozycji z uwzględnieniem akapitów; płynnie stosuje poznane reguły ortograficzne, zna i stosuje wyjątki od nich;
- świadomie wprowadza dialog do opowiadania jako element rozbudowanej kompozycji, wprowadza inne formy wypowiedzi, np. opisu, charakterystyki bezpośredniej, świadomie stara się różnicować język bohaterów i narratora;
- sprawnie wyszukuje cytaty, zapisuje je w cudzysłowie, szczególnie dba o całkowicie wierny zapis cytatu, potrafi płynnie wprowadzić cytat do własnego tekstu.

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania kryterialne na ocenę bardzo dobrą oraz:

- wybiera i twórczo wykorzystuje informacje z różnych źródeł (np. czasopism, stron internetowych) we własnych wypowiedziach o charakterze informacyjnym lub oceniającym;
- dba o czystość i poprawność swojej wypowiedzi, korzystając z różnych źródeł: słowników, poradników, audycji radiowych i programów telewizyjnych;
- dostrzega różnice między celem programów informacyjnych, rozrywkowych, reklam;
- odnosi się do postaw bohaterów fikcyjnych i opisuje otaczającą ich rzeczywistość;
- przedstawia własne stanowisko w związku ze sposobem rozwiązania problemu, wykonania zadania;

- podejmuje rozmowę na temat przeczytanej lektury/dzieła także spoza kanonu lektur przewidzianych programem nauczania w klasie piątej; omawia je w odniesieniu do innych dzieł także spoza kanonu lektur;
- tworzy samodzielne wypowiedzi cechujące się ciekawym twórczym ujęciem tematu, poprawną konstrukcją oraz właściwym doбором środków językowych;
- wykazuje się szczególną dbałością o poprawność ortograficzną, interpunkcyjną, fleksyjną i składniową oraz estetykę zapisu wypowiedzi.

Dostosowanie wymagań edukacyjnych do indywidualnych potrzeb ucznia:

- formułowanie krótkich i prostych poleceń;
- rozkładanie złożonych poleceń na elementy proste;
- dzielenie wykonanie zadania na mniejsze etapy;
- dzielenie sprawdzianu na mniejsze partie;
- przeznaczenie większej ilości czasu na wykonywanie zadań;
- stosowanie częstych przerw podczas pracy;
- stałe przywoływanie uwagi ucznia;
- zapewnienie dyskretnej pomocy w formie dodatkowych wyjaśnień i wskazówek;
- dostrzeganie wysiłku ucznia;
- zwiększanie wiary we własne możliwości;
- dostosowanie poziomu trudności zadań do indywidualnych możliwości ucznia;
- wprowadzanie dodatkowych środków dydaktycznych np. ilustracje;
- częste stosowanie pochwał;
- indywidualizacja oceniania.